

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата юридичних наук, доцента
Климчука Михайла Павловича на дисертацію Русанівської Діни
Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи
представника особи», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Кримінальне переслідування, незалежно від тяжкості кримінального правопорушення, за вчинення якого підозрюється або обвинувачується особа, має відбуватись із додержанням загальновизнаних принципів – презумпції невинуватості, законності, забезпечення гарантій захисту. Зокрема, згідно з ч. 3 ст. 29 Конституції України, кожен затриманий чи заарештований має право на захист себе (особисто чи за правовою допомогою захисника з моменту затримання); кожному гарантується право на вільний вибір захисника своїх прав; підозрюваному, обвинуваченому чи підсудному гарантується право на захист (ст. 63 Конституції України).

Реалізація права громадянина на правову допомогу, зокрема й на захист, можлива лише за адекватних умов для діяльності осіб, які її здійснюють. Обов'язок держави – створити належні умови для діяльності адвокатури, дотримання гарантій адвокатської діяльності і професійної таємниці та убезпечення від вчинення у будь-якій формі перешкод до здійснення правомірної діяльності захисника чи представника особи з надання правової допомоги.

Як слушно зазначає авторка, попри досить прогресивні нормативно-правові постулати у сфері захисту інституту адвокатури, почастишали випадки, коли такі гарантії не дотримуються, а в умовах воєнного стану виконання своїх функцій адвокатами суттєво ускладнюються, зокрема й через незаконність дій щодо них органів кримінальної юстиції.

Питома вага цих кримінальних правопорушень із загальної кількості облікованих кримінальних правопорушень проти правосуддя за період від початку 2017 року по липень 2023 року становить 9,8%. Водночас із

обвинувальним актом до суду не було направлено жодного кримінального провадження. Як випливає з наведених даних, відсоток кримінальних правопорушень, які становлять питому вагу, є доволі низьким, що свідчить про наявність різного роду ускладнень з: реєстрацією повідомлень про вчинення вказаних кримінальних правопорушень; здійсненням розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи; неналежним методичним забезпеченням.

Численні порушення базових складових права на надання професійної правничої допомоги, прав захисників та представників особи, залучених до кримінального процесу, певна недооцінка слідчими складності розслідування в умовах очевидності, а також інші виокремлені дисертанткою обставини, зумовили нагальну потребу в детальному дослідженні кримінальних правопорушень, що посягають на законну діяльність захисників чи представників особи, й розробці методики розслідування з урахуванням особливостей кримінального судочинства в умовах воєнного стану.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки.

Об'єктивний аналіз обрання та ефективності застосування методів дослідження, визначених Д. Д. Русанівською, дає підстави стверджувати про належний науковий рівень рецензованої дисертації. Зокрема, застосовано як загальнонаукові методи (спостереження, опису, порівняння, класифікації) з метою встановлення закономірностей, що характеризують досліджуваний вид протиправної діяльності та особливості досудового розслідування подібних проваджень, так і спеціальні методи, зокрема: історико-правовий – для розкриття поглядів учених різних часів на проблеми, що стосуються предмета дослідження; порівняльно-правовий – під час узагальнення різних підходів учених щодо сутності ключових понять та категорій, а також вивчення зарубіжного досвіду розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи; системно-структурний – для формування структури криміналістичної характеристики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи; соціологічні (інтерв'ювання, анкетування,

опитування) – для з'ясування позиції практичних працівників щодо проблемних аспектів розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії; статистичні (групування, зведення, аналіз кількісних показників) – для узагальнення результатів соціологічних досліджень, вивчення матеріалів кримінальних проваджень, правозастосовної та судової практики.

Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у 9 наукових публікаціях, серед яких чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, та п'ять – у збірниках тез науково-практичних конференцій.

Зазначені публікації відображають обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до поставленої мети і завдань дослідження, а також задовольняють вимогу щодо опублікування не більше однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання, що відповідає умовам зарахування публікацій, наведених у списку публікацій здобувачки за темою дисертації.

Для обґрунтування пропозицій і рекомендацій стосовно проведення слідчих (розшукових) дій та процесуальних підстав їх проведення, авторка проаналізувала значну кількість наукових праць (275 джерел).

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертанткою, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими, а використані в роботі методи дали змогу оптимально врахувати специфіку об'єкта, предмета, мети й завдань дослідження.

Наукова новизна дисертації Д. Д. Русанівської визначається тим, що у дослідженні сформульовано й обґрунтовано низку нових положень і висновків, зокрема, вперше:

– розроблені основи криміналістичної методики розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, що містять криміналістичну характеристику кримінального проступку, передбаченого ст. 397 КК України, а також практичні рекомендації щодо організації початкового етапу

розслідування, проведення окремих слідчих (розшукових) дій та використання спеціальних знань в умовах спрощеної процесуальної процедури проведення досудового розслідування у формі дізнання як засобу оптимізації навантаження на органи досудового розслідування Національної поліції України;

– обґрунтовано застосування запобіжних заходів відповідно до ступеня тяжкості вчинення суспільно небезпечного діяння, використовуючи при цьому затримання як тимчасовий запобіжний захід у випадках, передбачених ч. 1 ст. 208 КПК України, та лише за умови, що ця особа: відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір; намагається залишити місце вчинення кримінального проступку; після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи; перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим;

– запропоновано внесення змін щодо вирішення проблемних аспектів кваліфікації, розслідування та притягнення до відповідальності осіб за вчинення втручання в діяльність захисника в частині: а) можливості посилення санкції ст. 397 КК України; б) внесення відомостей до ЄРДР, передбачених ч. 1 ст. 214 КПК України; в) регламентації у главі 20 КПК України нової статті 236-1 «Обшук особи», яка має визначати процесуальний порядок проведення обшуку особи на підставі ухвали слідчого судді; г) огляду житла чи іншого володіння особи, передбаченого ч. 2 ст. 237 КПК України;

удосконалено:

– підходи до формування криміналістичної характеристики втручання в діяльність захисника чи представника особи, відповідно до яких визначено найбільш значущі елементи (особу потерпілого; способи вчинення; обстановку вчинення; слідову картину; особу правопорушника), що сприяють всебічному, повному та об'єктивному розв'язанню тактичних завдань розслідування;

– наукове бачення імплементації кращих зарубіжних моделей спрощеного досудового розслідування в частині лібералізації (стимулювання позитивної

поведінки) відповідальності за кримінальні проступки; позасудового вирішення конфлікту у кримінальних провадженнях про малозначні діяння з можливістю оскарження угоди про примирення до суду; закриття кримінального провадження про проступки до направлення обвинувального акта до суду у разі малозначності й визнання вини особи, яка вчинила таке діяння;

– перелік обставин, які підлягають встановленню на початковому етапі розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, спрямовані на встановлення всіх елементів механізму протиправної діяльності й охоплюють: 1) обставини, які пов'язані зі складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 397 КК України; 2) обставини, пов'язані з кримінально-процесуальною діяльністю у вказаній категорії кримінальних проваджень; 3) обставини, що не входять до предмета доказування, проте мають важливе криміналістичне значення;

– положення ситуаційного підходу до розслідування, шляхом визначення й систематизації типових слідчих ситуацій (ситуації, які виникають: а) у процесі отримання та розгляду заяв і повідомлень за ст. 397 КК України; б) на початковому етапі розслідування і можуть завершитися ухваленням рішення щодо повідомлення особі про підозру) та версій (стосовно події втручання в діяльність та особи правопорушника) початкового етапу розслідування кримінального протиправного діяння за ст. 397 КК України;

набули подальшого розвитку:

– характеристика стану наукових досліджень щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи із виокремленням нагальних питань побудови теоретичних та практичних основ розслідування кримінальних проступків, передбачених ст. 397 КК України, з урахуванням законодавчих змін, слідчої практики й помилок, воєнних дій та криміналістичних інновацій;

– процесуальні підходи та криміналістичне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, зокрема огляду, допиту, обшуку, а також

додаткові способи збирання доказової інформації щодо досудового розслідування вказаних кримінальних проступків;

– криміналістичні рекомендації щодо використання під час розслідування кримінальних проступків, пов'язаних із втручанням у діяльність захисника чи представника особи, спеціальних знань у різних формах (надання консультацій та безпосередньої технічної допомоги; проведення документальних перевірок; витребування та отримання доступу до комп'ютерної техніки; призначення експертиз) для пошуку, виявлення, фіксації та вилучення об'єктів відповідних судово-експертних досліджень.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію під час доповідей на науково-практичних конференціях, були опубліковані у фахових виданнях. Публікації сприяли реалізації поставлених у дисертації завдань, а напрацювання Д. Д. Русанівської впроваджено в освітній процес.

Обґрунтованість отриманих здобувачкою результатів забезпечена належною емпіричною базою дисертаційного дослідження, яку становлять узагальнені матеріали вивчення 96 кримінальних проваджень, передбачених ст. 397 КК України, за період 2017–2023 рр. з Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Івано-Франківської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Київської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Хмельницької областей, м. Києва; зведені дані анкетування 356 респондентів (178 дізнавачів, 98 слідчих Національної поліції України та 80 адвокатів), а також власний досвід слідчої та адвокатської практики.

Тому дисертаційне дослідження Д. Д. Русанівської проведено на належному науково-методичному і методологічному рівнях, результати та положення наукової праці, що винесені на захист, відповідають вимогам щодо здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими і логічними, мають відповідний ступінь наукової новизни і практичне значення. Це дає підстави стверджувати, що Русанівська Діна Дмитрівна цілком опанувала методологію

наукового дослідження та правильно її використала під час наукового пошуку щодо вирішення проблеми розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Дисертація аспірантки Д.Д. Русанівської є комплексним дослідженням особливостей розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. Низка результатів та висновків, що отримані в роботі, сформульована вперше, вони логічні та мають належний ступінь наукової новизни, є обґрунтованими. Рекомендації дисертантки достатньо аргументовані та ґрунтуються на висновках дослідження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності. Русанівська Діна Дмитрівна в дисертаційній роботі правильно використала методи наукового дослідження, здійснила детальний аналіз кримінального процесуального законодавства, наукових праць з криміналістики, опрацювала дані емпіричних досліджень. Це дало змогу розробити теоретичні положення і науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо ефективного розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи. Дисертантка відповідально поставилася до питання узагальнення та використання статистичної інформації, що цілком сприяло реалізації поставлених наукових завдань і підтверджує опанування здобувачкою компетенцій, необхідних для освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі можуть бути використані в практичній діяльності органів досудового розслідування, в освітньому процесі та науково-дослідній роботі, що підтверджується відповідними актами впровадження.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційна робота Д.Д. Русанівської викладена українською мовою на 289 сторінках. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та нормативним

документам щодо присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Окремі результати дослідження представлені у 5-ти додатках, що розміщені на 16 сторінках.

В анотації у стислій формі розкрито основні положення дисертаційного дослідження, наведено перелік публікацій, в яких викладені основні результати наукової праці. Анотація викладена українською і англійською мовами.

У вступі визначено об'єкт та предмет дослідження, наведено актуальність обраної теми, зазначено особисті здобутки дисертантки, інформацію про апробацію дисертації на наукових заходах.

У розділі 1 «Теоретико-правові основи дослідження та криміналістична характеристика втручання в діяльність захисника чи представника особи» з'ясовано стан наукової розробки проблематики розслідування зазначених кримінальних правопорушень, розкрито зміст основних елементів криміналістичної характеристики втручання в діяльність захисника чи представника особи, узагальнено зарубіжний досвід розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії.

У процесі дослідження авторкою виокремлено періоди розвитку інституту представництва, а на його основі – положення захисту діяльності захисника чи представника особи, зокрема: звичасвий; козацький; імперський; радянський; класичний; незалежний. Зроблено висновок, що велика кількість труднощів під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи пов'язані з процесом доказування й виникає у зв'язку з відсутністю комплексних досліджень, присвячених виявленню, розкриттю та розслідуванню вказаного різновиду кримінальних правопорушень проти правосуддя.

Схвальним є те, що дисертанткою встановлено, що методика розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи є видовою, а її структурними елементами є: криміналістична характеристика;

організація розслідування (етапи досудового розслідування; тактичні завдання розслідування; ситуативна зумовленість розслідування; обставини, що підлягають з'ясуванню; тактика процесуальних дій). До елементів криміналістичної характеристики зазначених кримінальних правопорушень віднесено: особу потерпілого; способи вчинення; обстановку вчинення; слідову картину; особу правопорушника.

Зокрема, виокремлено типові способи вчинення кримінальних правопорушень: викрадення документів; обман з метою дезінформації та позбавлення можливості брати участь у кримінальному провадженні; вилучення документів, пов'язаних з виконанням адвокатом доручення, без його згоди; прослуховування телефонних розмов без відповідного дозволу тощо. Також визначено типові місця вчинення протиправних дій, що кваліфікуються за ст. 397 КК України, охарактеризовано слідову картину та особу правопорушника.

На основі узагальнення зарубіжного досвіду виявлено причини та умови, які сприяють низькому рівню розслідування та судовому розгляду кримінальних проваджень за ст. 397 КК України. Д.Д. Русанівською наголошено на імплементації кращих зарубіжних моделей спрощеного досудового розслідування в частині лібералізації відповідальності за кримінальні проступки; позасудового вирішення конфлікту у кримінальних провадженнях про малозначні діяння; закриття кримінального провадження про проступки.

Розділі 2 «Основи організації початкового етапу розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» присвячено дослідженню підстав та особливостей початку досудового розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи, обставин, що підлягають встановленню, конкретизації типових слідчих ситуацій та версій, які виникають на початковому етапі розслідування.

З урахуванням предмета дослідження дисертанткою вказано на проблемні аспекти, з якими доводиться стикатися суб'єкту розслідування при попередній

кваліфікації діянь, передбачених ст. 397 КК України: чіткі рамки щодо часу для прийняття обґрунтованого рішення про внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення до ЄРДР (не більше 24 годин); обмежений обсяг інформації та обставини вчинення втручання в діяльність захисника чи представника особи; обмежена кількість засобів для можливої перевірки обставин вчинення втручання в діяльність захисника чи представника особи та ін.

Встановлення виокремлених здобувачкою обставин (пов'язаних із складом кримінального правопорушення, пов'язаних з кримінально-процесуальною діяльністю; обставин, що не входять до предмета доказування), вбачається за необхідне до початку кримінального провадження, шляхом здійснення превентивних поліцейських заходів (проведення опитування особи: усне або письмове), а також в рамках адвокатської діяльності із зібрання доказів.

Авторка доходить висновку, що метою типізації слідчих ситуацій під час втручання в діяльність захисника чи представника особи, є створення та побудова типового алгоритму дій суб'єкта доказування щодо комплексу слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів, тактичних комбінацій та операцій. Наведено аргументи, що серед версій щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи найважливіші щодо: особи, яка вчинила таке втручання, та способу вчинення. основою для висунення слідчих версій виступають дві складові. Перша – сукупність наявної у кримінальному провадженні доказової та допоміжної інформації (фактична база). Друга – система знань, сформованих за результатами наукового вивчення та узагальнення аналогічних кримінальних правопорушень (теоретична база).

У розділі 3 «Проведення окремих слідчих (розшукових) дій та застосування заходів забезпечення кримінального провадження під час розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» визначено найбільш доцільні заходи забезпечення кримінального провадження під час досудового розслідування вказаної категорії кримінальних

правопорушень, розкрито порядок та особливості проведення окремих слідчих (розшукових) дій та ухвалення процесуальних рішень, окреслено напрями використання спеціальних знань і призначення судових експертиз.

Також дисертанткою наведено достатньо аргументів щодо внесення змін до КПК України в частині передбачення випадків затримання особи та її обшуку під час або після вчинення кримінального проступку, зокрема до випадків затримання необхідно закріпити: якщо цю особу застали під час вчинення кримінального проступку або замаху на його вчинення; якщо безпосередньо після вчинення кримінального проступку очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила кримінальний проступок (ст. 298-2 КПК України).

Д.Д. Русанівською констатовано, що до огляду документів, комп'ютерної техніки слідчі ставляться формально, складаючи протокол огляду документів через деякий час після його фактичного проведення та з процесуальними порушеннями. У зв'язку з цим подано відповідні пропозиції організаційно-тактичного характеру.

Авторкою підтримується позиція, за якою чинний КПК України слід доповнити ст. 236-1 «Обшук особи», оскільки в ньому не визначено процесуальний порядок застосування такого способу отримання доказів або перевірки вже отриманих доказів, як обшук особи на підставі ухвали слідчого судді.

Визначено основні прийоми підвищення ефективності тактики одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб у кримінальних провадженнях щодо втручання в діяльність захисника чи представника особи є: надання учасникам одночасного допиту двох чи більше вже допитаних осіб ініціативи в дослідженні питань, з приводу яких виникли суперечності; розгляд спірних питань у зворотній послідовності розвитку подій; пред'явлення доказів для поживавлення асоціативних зв'язків пам'яті; поділ предмета одночасного допиту на частини та ін.

Особлива увага Д.Д. Русанівською звертається на необхідності використання спеціальних знань під час розслідування кримінальних правопорушень зазначеної категорії втручання в діяльність захисника чи представника особи здійснюється у двох основних формах: 1) залучення до кримінального провадження спеціалістів (інженерів-комп'ютерних технологій, медійників, журналістів та ін.) для отримання необхідних консультацій, зокрема щодо: технологій втручання в діяльність органів державної влади, розповсюдження відомостей, поширення документів з метою перешкодити, змінити чи припинити надання правової допомоги тощо; 2) призначення та проведення судових експертиз: почеркознавчих, техніко-криміналістичних, комп'ютерно-технічних для встановлення обставин кримінального провадження та факультативних (експертиз матеріалів і засобів відео- та звукозапису, лінгвістичних експертиз).

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Д.Д. Русанівської щодо особливостей розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України, рекомендується для безпосереднього використання органам дізнання Національної поліції України під час підготовки нормативних документів та методичних рекомендацій щодо удосконалення криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних проступків, а також під час проведення занять у системі службової підготовки.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Д.Д. Русанівської, необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту.

1. У наукових працях кримінально-правового циклу під особою, яка потерпіла від кримінального правопорушення, розуміється сукупність соціально значущих властивостей і якостей особистості людини, що може вплинути в комплексі із зовнішніми умовами (ситуацією) на вчинення щодо неї

протиправного діяння. На думку рецензента, до типових характеристик такого специфічного суб'єкта, як особа потерпілого в досліджуваних кримінальних провадженнях, слід віднести дані про стать, вік, риси, звички, досвід, особливості темпераменту та професійних якостей, світогляд, ціннісні орієнтації, інтелектуальні ознаки, наявність антисуспільних виявів у професійній діяльності та ін. Систематизація такої інформації про особу потерпілого, безперечно, дала б більше уявлення про типові характерні риси цього важливого елемента криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України. Натомість, дисертантка, характеризуючи особу потерпілого, обмежилась загальними фразами щодо наявності відповідного статусу в зазначеного суб'єкта, що видається й без того зрозумілим без детального аналізу цієї проблематики.

2. Твердження, розвинене дисертанткою щодо внесення змін до ст. 236-1 КПК України в частині визначення процесуального порядку застосування такого способу отримання доказів або перевірки вже отриманих доказів, як обшук особи на підставі ухвали слідчого судді (с.с. 21, 203), хоча й є слушним та загалом обґрунтованим, проте воно жодним чином не корелює з тематикою дисертаційного дослідження і з тим же успіхом може бути використане у будь якій науковій праці, яка так чи інакше досліджує процесуальні та криміналістичні проблеми обшуку. На переконання офіційного опонента, авторці варто було б глибше дослідити вказану проблему в контексті предмету дослідження та підтвердити свої висновки результатами емпіричних даних (вивченими кримінальними провадженнями за ст. 397 КК України, відповідною слідчою та судовою практикою тощо).

3. Загальновідомо, що висновки багато в чому відображають результативність і значимість всього дисертаційного дослідження, саме у висновках дисертації наводяться підсумки, зроблені за результатами всієї роботи. Зазначена частина хоча й є невеликою за обсягом, проте вона має особливу важливість, оскільки тут у завершній і логічно бездоганній формі мають бути представлені на суд наукового співтовариства підсумкові

результати виконаної роботи. З огляду на це, офіційний опонент вважає перевантаженими зайвою інформацією висновки до підрозділів, у яких дублюються відсоткові показники емпіричних досліджень на підтвердження умовиводів дисертантки, зроблених в основному тексті роботи, зокрема щодо способів учинення кримінального правопорушення (с. с. 74, 97, 206), особи потерпілого (с. с. 64, 205), обстановки кримінального правопорушення (с. с. 74, 97, 206), слідової картини (с. с. 74, 97, 206); особи злочинця (с. с. 79, 206) та ін.

Висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити авторку до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Д. Д. Русанівської є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

1. Дисертаційна робота Русанівської Діни Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. У ній отримано нові науково обгрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 397 КК України.

2. Дисертація Русанівської Діни Дмитрівни на тему «Розслідування втручання в діяльність захисника чи представника особи» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обгрунтованістю, науковою та практичною значимістю отриманих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)»,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами і доповненнями) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами і доповненнями), а її авторка – Русанівська Діна Дмитрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

Доцент кафедри права
ПВНЗ «Європейський університет»
кандидат юридичних наук, доцент

22.12.2023

[Handwritten signature]
М. Н. Климчук

